

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО АКТУАЛЬНОЇ ТЕМИ

Нині реалізація концепції “розумного” міста може здійснюватися у формі децентралізованої, централізованої або змішаної інформаційно-правової моделі.

Ефективному впровадженню світових концепцій “розумного” міста в Україні може сприяти комплекс організаційно-правових заходів: 1) необхідно ухвалити Закон України “Про цифрові операційні платформи ‘розумних’ міст”, в якому визначити принципи, умови та процедури формування інформаційної екосистеми “розумного” міста, вимоги до процедур публічних закупівель у цій сфері, порядок залучення інвестицій, гарантії забезпечення інформаційних прав жителів цих міст; з метою уніфікації вимог до концепції “розумного” міста вбачається за необхідне затвердження постановами Кабінету Міністрів України стратегії реалізації концепції “розумного” міста в Україні, індикаторів визначення сталого розвитку міст, які впроваджують концепцію “розумного” міста, порядку формування та розвитку інформаційної екосистеми “розумних” міст, порядку залучення інвестицій на проведення заходів щодо системної цифрової трансформації населених пунктів; 3) важливою умовою реалізації концепції “розумного” міста є дотримання інформаційних прав людини на всіх стадіях проектування, розроблення та використання інформаційної екосистеми міста; 4) поряд із цим важливою умовою ефективного процесу цифрової трансформації територіальних громад є забезпечення високого ступеня кібербезпеки жителів, інформаційних обмінів та самих елементів екосистеми (Олег Заярний “Інформаційно-правові особливості реалізації світових концепцій “розумного” міста на сучасному етапі цифрової трансформації України”).

Для світової спільноти, яка надзвичайно згуртувалася задля руйнування загарбницьких планів Російської Федерації, саме сьогодні настає влучний момент єднання задля майбутнього. Ідеться про спільне обговорення, вироблення та прийняття нової парадигми розвитку світової економіки, що має стати стратегічним напрямом досягнення Цілей сталого розвитку, що були проголошені Організацією Об’єднаних Націй.

За таких умов було б доцільним висунення пропозиції світовій спільноті щодо побудови на базі держави Україна моделі інноваційної країни з реалізацією зразкових проєктів соціальної трансформації з переходу до ресурсо-орієнтованої економіки (Економіки результату) на базі відповідних зразкових (типових) проєктів цифрової трансформації, зокрема на засадах тотального використання технологій інтернету речей та інших досягнень четвертої науково-технічної революції. Звичайно, лівова частина таких проєктів має виконуватись за умови світової політичної, організаційної, правової, технологічної, технічної, інтелек-

туальної, фінансової та ресурсної кооперації із залученням найкращих зразків наявного світового, національного та корпоративного досвіду. Україна у кооперації з представниками інших держав могла б взяти на себе лідерство в окремих проектах соціальної та цифрової трансформації або їх складових, зокрема щодо формування теоретичних засад і практичних рекомендацій щодо правового забезпечення трансформаційних процесів, зокрема щодо реновації парадигми рекодифікації та оновлення законодавства (Олександр Баранов “Цифрова трансформація як джерело реновації парадигми рекодифікації та оновлення законодавства: огляд проблем”).

Попри наявні у Законі України “Про віртуальні активи” правові конструкції, які певною мірою корелюють із запропонованим у *MiCA* концептуальним баченням побудови системи правового регулювання ринку віртуальних активів, доводиться констатувати, що окремі ключові елементи не сприйняли або залишилися поза увагою під час розроблення зазначеного Закону.

Зокрема, подальшого вдосконалення потребує насамперед термінологічний апарат Закону України “Про віртуальні активи”, який поступається *MiCA* у деталізації та врахуванні специфіки окремих типів віртуальних активів. У зв’язку з цим доводиться доцільність уточнення визначення ключового терміна – “віртуальні активи”, врахувавши особливості технології розподіленого реєстру. Необхідним також вбачається конкретизація системи та правового статусу суб’єктів правовідносин у сфері обігу віртуальних активів, особливо у частині конкретизації правового статусу емітентів віртуальних активів, зокрема і в ЗВА(ВЦ) та ЗВА(ФІ) зокрема.

Доведена важливість закріплення у Законі України “Про віртуальні активи” гарантійного механізму у вигляді резерву активів, який би міг захистити майнові права набувачів віртуальних активів (Володимир Устименко, Руслан Джабраїлов, Тетяна Гудіма “Правове регулювання ринку віртуальних активів в Україні та Європейському Союзі: порівняльне дослідження”).

Цифрові технології забезпечують цифровізацію будівельної діяльності, кожен її стадію. У зв’язку з цим варто змінити не тільки назву глави 33 Господарського кодексу України “Капітальне будівництво” на “Правове регулювання будівельної діяльності”, а й доповнити його новими статтями з урахуванням цифровізованості будівельної діяльності та впровадження технологій будівельного інформаційного моделювання. На рівні кодифікованого акта визначитися зі стадіями будівельного процесу та закріпити вимоги використання будівельного інформаційного моделювання суб’єктами господарювання із визначенням об’єктів, на які таке моделювання розповсюджується.

Запропоновано забезпечити аналіз поданих/внесених даних до електронного кабінету забудовника через загальну експертизу поданих документів; категоризацію поданих заяв; аналіз проєктів будівництва порівняно з землепорядною документацією; перевірку на відповідність законодавчим вимогам (будівельним нормам, екологічному законодавству, пам'яткоохоронному і т. д.) (Ольга Квасніцька “Сучасні тенденції розвитку правового регулювання відносин диджиталізації у сфері будівництва”).

Розвиток цифрового середовища, наскрізних цифрових платформ, технологій тощо став фундаментом для зародження і розвитку нових суспільних відносин, що, зі свого боку, потребує чіткого правового врегулювання.

Водночас новий етап кіберзагроз, продемонстрований під час російсько-української війни, вимагає подальшого удосконалення стратегії протидії ним. Національна система кібербезпеки має не лише ефективно стримувати деструктивні дії в кіберпросторі, досягати кіберстійкості на всіх рівнях і взаємодії всіх суб'єктів забезпечення кібербезпеки, а й посилювати власні спроможності в умовах непередбачуваності і невизначеності, в умовах збройної агресії проти України. Вона має ґрунтуватися на єдиних міжнародних правових засадах, обміну про такі загрози в режимі реального часу, подальшого розвитку партнерської взаємодії на всіх рівнях: міжнародному, державному та, особливо, державно-партнерському. Пріоритет нових підходів має відбуватися на основі правових підходів до впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, правових меж застосування штучного інтелекту, інтернету-речей, зокрема у військовій сфері, посилення юридичної відповідальності за використання кіберпростору проти миру, життя та гідності людей, негативних інформаційних впливів, розв'язування конфліктів тощо.

Процеси технологічного розвитку кіберсфери у найближчі роки матимуть тенденцію до динамічного розвитку в усіх сферах соціуму, а особливо військовій, світ вже немислимий без цілеспрямованої глобальної інформатизації. Тому інформаційне право має посісти своє чільне місце як регулятор цих процесів, а також потужний механізм підвищення рівня захисту соціальних об'єктів від агресивного кібервпливу (Тарас Ткачук, Наталя Ткачук “Стратегія антикрихкості у забезпеченні кібербезпеки України: правовий аспект”).

Відступаючи від міжнародно-правових зобов'язань щодо забезпечення прав та основоположних свобод під час воєнного та надзвичайного стану, держава під час ухвалення законодавчих і правозастосовних рішень у конкретних випадках залишається зв'язаною гостротою становища й обов'язком дотримуватись якомога більшого обсягу гарантій прав людини, що є об'єктивно можливими за відповідних обставин й умов

у конкретний момент часу, не допускаючи проявів дискримінації, непропорційності та інших порушень. Додатково має з'ясуватись нагальна суспільна потреба в одержанні інформації та забезпечуватись справедливий баланс між правом людини на вираження поглядів і легітимним правом демократичного суспільства захищатись від загроз. Під час вирішення відповідних питань також мають враховуватися, зокрема, напруженість безпекового середовища, реальність і неминучість загрози для суспільства, здатність вираження відповідних поглядів погіршити обстановку, а також роль та функції особи, яка висловлює або поширює твердження чи інформацію й спосіб та засоби, до яких вона вдається. Водночас окремою підставою для безумовного втручання у право на вираження поглядів є антигромадський характер відповідних поглядів, що включає пропаганду війни, заклики до насильства, виправдання злочинів проти людства тощо (Олег Губанов "Питання балансування свободи вираження поглядів та безпекових факторів під час воєнного та надзвичайного стану").

*За редакцією
координаторів актуальної теми
"ДОКТРИНА ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА",
докторки юридичних наук, професорки,
завідувачки кафедри економічного права
та економічного судочинства
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
Вікторії Рєзнікової*

*доктора юридичних наук, доцента,
професора кафедри інтелектуальної власності
та інформаційного права
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
Олега Заярного*